

Almária

Banská Štiavnica Mesto kultúry 2019

Kultúrna príloha

9. máj 2019
číslo 9.

samostatne
nepredajné

Soundorchestra, alebo tvorivá skupinová improvizácia

Rôznorodosť zvukov, tónov, podnetov, improvizácie, sústredenia, detskej zvedavosti a radosti zo spoločného „orchestra zvukov“ priniesol ďalší zo série hudobných workshopov pre deti „Hudba robí človeka“, ktorý sa uskutočnil dňa 26. – 27.4 v priestoroch ZUŠ B. Štiavnica, zameraný na improvizáciu, hľadanie zvukov, hru so zvukmi, s tichom. Lektori Ivan Šiller a Tomáš Boroš pracovali s deťmi od 7 do 16 rokov aj za prítomnosti rodičov, ktorí si mohli zahrať spolu s nimi.

Na priblíženie obsahu a formy tohto workshopu sme sa opýtali p. Tomáša Boroša.

V našom oficiálnom hudobnom vzdelávaní sme zvyknutí, že hráme podľa nôt, že hráme to, čo sa má hrať, a týmto ostáva málo priestoru pre vlastnú tvorivosť a vlastnú kompozíciu. Dnes tu prišli skvelé deti aj s rodičmi, lebo je to spoločné muzicírovanie. Spoločne sme vytvárali rôzne hudobné farebné plochy a improvizácie. Jednoducho sme sa hrali s hudbou. Pre deti je to hra, ale pre nás je to presná koncepcia, ktorá má priviesť deti k tomu, aby zasli nad zvukom, aby zistili, že

Zvuková improvizácia bez hraníc, z workshopu, foto: M. Jánošík

hudba je krásna. V tomto procese vychádzame z koncepcie Carla Orffa, ktorý je významná hudobná osobnosť, ale aj pedagóg prvej polovice 20. storočia. On vlastne vymyslel a zaviedol muzicírovanie na elementárnych nástrojoch, ktoré vidíme napríklad aj tu. Sú tu xylofony, metalofóny, také detské malé nástroje, ľahko ovládateľné, na ktorých sa hrá dvomi paličkami a vytvárajú veľmi pekné zvuky. Potrebujeme mať bez dlhého školenia a hneď k dispozícii inšpiratívne zvuky.

Toľko nástin tvorivého procesu rodenia sa zvukov v improvizáciách, ktoré zaplnili hudobnú sálu ZUŠ a určite nielen v deťoch zasiali, alebo utvrdili pocit, že hudba je krásna..

A aké boli pohľady detí na to, čo spoločne zažili? Z vyjadrení niektorých vyberáme:

„Veľa som sa dnes naučil, páčia sa mi takéto workshopy“, „Naučil som sa napríklad aj to, že na piano sa dá zahrať ako na cimbale, na strunách“, „Lektori mali s niektorými veľkú trpezlivosť, viackrát

museli opakovať pokyny“, „Keby bol ďalší takýto workshop, určite by som rada prišla a rozhodla som sa tiež, že sa prihlásim do ZUŠ-ky, lebo sa mi to zapáčilo“, „Skúšali sme viaceré nástroje a naučili sme sa ako vytvárať pomocou paličiek a jedného predmetu viacej zvukov“, „Som rada, že som tu bola, lektori boli milí, bolo to tu príjemné“.

Čo sa deti naučili na workshope ukázali naživo vo verejnom vystúpení pred divadelným predstavením „Schovejte si slepice“. Áno, bol to „Soundorchester“, koktejl improvizácie za použitia spomínaných xylofonov, rôznych, laikom neznámych fónov, ale na svoje

si prišli aj klávesy, elektrická gitara a rôzne netradičné „nástroje“, ktoré by sme v obchode s hudobninami hľadali, ale márne. Všetko toto vytvorilo zvukovú atmosféru, ktorá sa niesla blízkym okolím až ku poslucháčom na oknách priľahlých panelákov. Ako to spontánne a pár slovami vyjadril jeden chlapec – divák: „Je tu všade okolo veľa detí, užívajú si to tu, je tu dobrá nálada“.

Čo k tomu dodať ešte záverom? Áno, hudba robí človeka..

H. Hilbert, M. Jánošík

Tvoriť pri dvoch deťoch si vyžaduje disciplínu

Tvorivá rezidencia (artist in residence) znamená veľký luxus. Umelec či umelkyňa v rámci mesiaca trvajúceho pobytu mimo svoje bydlisko dostávajú podporu vo forme priestoru na prácu, bývanie a honorár. Môžu nerušene pracovať a sústrediť sa na tvorivú činnosť. Luxusom je pre všetkých voľný čas. Ten je v tomto prípade na nezaplatenie.

Daniela Krajčová, ktorá sa venuje kresbe, maľbe, filmu a animácii v prepojení na orálnu históriu. Zaujímajú ju témy našej historickej pamäte (holokaust, dejinné ruptúry na pozadí konkrétnych ľudských príbehov) a témy, ktoré hýbu súčasnosťou v politicko-spoločenskom kontexte (minority, utečenci, ľudia bez domova). Autorka k témam a konkrétnym

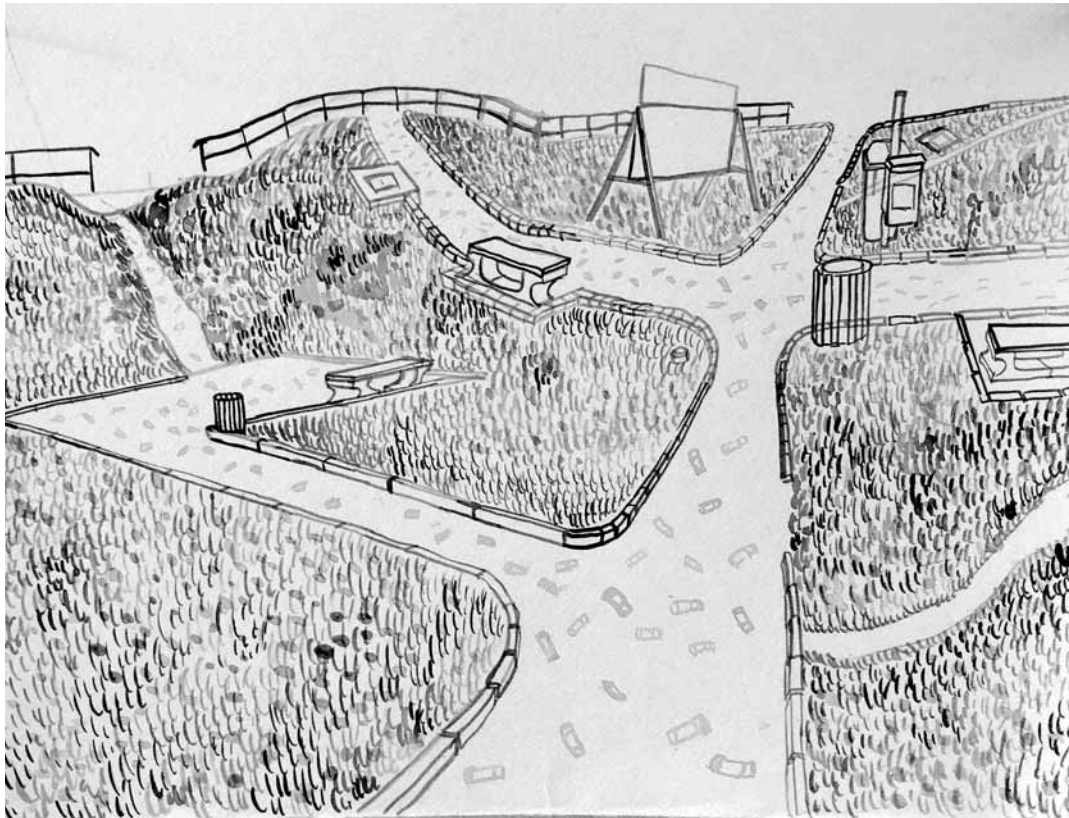
V jej záujme citíť solidaritu, humanizmus, osobnú angažovanosť a empatiu.. V rokoch 2013 – 2014 realizovala spolu s Otom Hudecom nomádsky projekt Karavan, ktorý zapájal rómske deti z osád a malých komunít do tvorby priamo v mieste ich bydliska.

Diela, ktoré realizuje sú často časovo náročné, od zberu materiálov, prepisu textov až po stovky

zamerala na mapovanie trasy vedúcej zo stanice (železničná stanica) do školy (ateliérové prostredie v centre mesta), ktorú každodenne prekonávala. Sústredila sa najmä na miesta, ktoré majú potenciál byť miestami hrania, oddychu, pre detského obyvateľa mesta. "Tá trasa je dlhá iba necelé 3 km ale v rámci nej sa človek s dvoma deťmi a kočíkom dosť potrápi. Chodníky s vysokými obrubníkmi, len jedno ihrisko po ceste. V niektorých častiach cesty úplne absentujúce chodníky. Bariérovosť. Najprv som si myslela, že mesto je nepriateľské k deťom, ale ono asi nepočíta s ľuďmi. Najviac v "bezpečí" su tu asi autá." hovorí autorka, ktorá zo svojich každodenných ciest po meste vytvorila sériu kresieb tušom. Vidíme na nich priestory bez ľudí, chodníky, ktoré nikde nezačínajú, zelené zákutia parkov so smutnými lavičkami, turistami neobjavené kúty s bizarnou výzdobou, predzáhradky pred panelákmi... "Všade tu sme sa museli zastaviť. Dieťa vidí potenciál aj tam, kde dospelák vidí hrozbu. A pritom by stačilo tak málo. Upratovať sklo z trávnikov, pozbierať špaky, zrušiť obrubníky, regulovať množstvo áut a otvoriť ihriská aj keď vonku prší. Dieťa sa chce hrať aj vtedy" dodáva.

V rámci svojho pobytu Daniela zorganizovala aj dva workshopy pre verejnosť. Prvý bol zameraný na stretnutie s mamičkami, ktoré podobne ako Daniela zažívajú Štiavnicu so svojimi deťmi, druhý pozval do priestoru Banskej Stanice na jej novej adrese (Ul.A.Gwerkovej-Gollnerovej 6) Štiavničianov, ktorí si chceli vyskúšať tvorivé postupy, aké autorka sama používa. Krajčovej rezidencia síce skončila, ona už dnes komunikuje cez sociálne siete so štiavnickými mamičkami ďalej a pripravuje zapracovanie ich tipov na miesta pre deti do svojej ilustrovanej série kresieb.

Zuzana Bodnárová, o.z. Štokovec – organizátor projektu EDU AIR

Jedna z tušových kresieb D. Krajčovej, ktorá vznikla v B. Štiavnici. Foto: archív autorky

Nový rezidenčný program EDU AIR, ktorý je súčasťou programu Mesto kultúry, má už vo svojom názve skratku odkazujúcu na hlavný cieľ. Tou je edukácia – vzdelávanie, učenie sa a to formou umenia a kultúry. Prizvaní umelci a umelkyne okrem rozvíjania vlastného projektu otvárajú svoj ateliér verejnosti, komunikujú svoju prácu a pripravujú workshopy počas ktorých verejnosť overuje svoje tvorivé zručnosti.

Prvou rezidentkou v programe EDU AIR bola v mesiaci apríl

ľuďom prístupuje bez kalkulu. "Veľakrát sa z tých stretnutí s ľuďmi učím aký spletitý a komplikovaný vie byť život, keď stratíte istoty, slobodu, keď ste vy a Vaši blízki v ohrození. Ani si neuvedomujeme ako náhle a nenávratne sa vie zvrtnúť šťastie..." hovorí autorka, ktorá viaceré svoje projekty vytvárala v spolupráci s utečencami. "Ak by som nebola tým čím som, asi by som sa venovala sociálnej práci, pomoci ohrozeným skupinám, ľuďom bez domova a istoty" dodáva.

a tisíce kresieb, ktoré po zdigitalizovaní tvoria niekoľkominútové filmy. Daniela ich však buduje s trepezlivosťou jej vlastnou. Odkedy sa jej život zmenil príchodom dvoch synov, jej nasadenie pre prácu sa muselo prispôsobiť materskému programu a povinnostiam. Z umeleckej slobody deti ubrali veľký kus a Daniela dnes veľmi starostlivo komponuje a plánuje svoj pracovný čas. "Pracujem len vtedy, keď deti spia. Vtedy začína môj pracovný program." hovorí autorka. Mesiac, ktorý v Banskej Štiavnici strávila

„Schovejte si slepice, jsme tu zase“

*Vo víre hudby, tanca
a smiechu*

Pásmo rómskych ľudových piesní, tancov, anekdot a príbehov inšpirovaných knihou Rómské pohádky zberateľky Mileny Hübschmannovej v predstavení „Schovejte si slepice“ očarilo všetkých, ktorí sa napriek zamračenému počasiu stretli pred KC Obývačka na Povrazníku v sobotu dňa 27.4. Na jej doskách sa odohrával príbeh rytmických a uchu lahodiacich tónov rómskych pesničiek, popretkávaných tanečnými kreáciami malých aj veľkých, tanečníkov a tanečniciek v pestrofarebnom šate, sršiacimi živou a radostnou energiou tak vlastnou rómskej kultúre. Hudobné pásmo sa prelínalo s hovoreným slovom Róma, ktorý prítomným svojimi anekdotami rozosieval úsmev na tvárach. Priamo ohúrenie sa nieslo vzduchom, keď na pódium priletel drak, plniaci priania. Neobyčajný tvor, nielen z kovu, ohúril svojou majestátnosťou, šarmom a prejavom. Jednoducho – nevšedný a výnimočný zážitok..

Na doznenie témy a skryté posolstvá tohto predstavenia sme sa opýtali programovej vedúcej divadelného zoskupenia Líšeň Brno pani Pavle Dombrowskej.

*Čo vás ako scenáristku,
dramaturgičku a režisérku
v jednej osobe najviac oslovilo
na rómskej kultúre?*

Rómska kultúra, ktorá čerpá z tradície je mi veľmi blízka – z tanca, muziky, výtvarného umenia aj vyprávania vyteká životodarná energia, ktorá ma láka, inšpiruje, obohacuje a núti ma vracať sa k rómskym témam v tvorbe nášho divadla.

*Ako sa vám darí približovať
pestrosť jej prejavov vo vašich
predstaveniach, a aké sú ohlasy a
bezprostredné reakcie divákov.*

Naše predstavenia (alebo workshopy) inšpirované rómskou kultúrou boli vždy od začiatku vytvárané spoločne s rómskymi

Momentka z predstavenia a atmosféra pred KC Obývačka, Povrazník, foto: L. Lužina

umelcami – muzikantami a tanečníkmi. Snažím sa im vždy poskytnúť čo najširší priestor k vyjadreniu a vytvoriť divadelný tvar, ktorý umožňuje vyniknúť svojbytnému originálnemu štýlu, ktorý rómska kultúra ponúka. Po predstavení často spontánne nasleduje tančovanie a spievanie rómskeho aj nerómskeho publika, takže si myslím, že pestrosť a živelnosť rómskej kultúry sa nám darí v našom diele využívať a preniesť aj na publikum.

*Prečo práve "Schovejte si slepice?"
Má názov vášho predstavenia
nejaký skrytý symbolický význam?*

Nie je to veľmi skryté, ani symbolické. Keď v minulosti Rómovia putovali po dedinách, vyhlasovalo sa obecným rozhlasom, že si ľudia majú schovať sličky. Takže to je taká spomienka na tie časy. „Schovejte si slepice, jsme tu zase.“

*Aké boli reakcie a pocity
bezprostredne po zážitku
v obývačke?*

Jaro Koleda, občiansky aktivista /47 r./: Akcia sa páčila nielen mne, mojej rodine, ale ako som postrehol zo spontánnych reakcií obecnosti, aj všetkým zúčastneným, ktorí sa neskôr v zákuli-

si vyjadrili, že veľmi radi uvítajú podobné aktivity aj v budúcnosti. Vonkajší priestor, kde sa teraz nachádzame leží za „komunitnou obývačkou“, ktorá bude slúžiť celej komunite nielen v tejto časti Povrazníka, ale aj v širšom okolí, sú tu všetci víťazi, deti aj dospelí. V najbližšej dobe plánujeme ďalší projekt, kde vysokoškooláci spolu s komunitou budú tvoriť vonkajší priestor, na čo sa všetci tešíme. Prostredníctvom workshopov a rôznorodých akcií by sme chceli takto zosúladiť všetkých obyvateľov dokopy, prepájať vzťahy v komunite, ale aj mimo nej.

Lenka /33 r./: Mám z toho veľmi dobré pocity. Je to prvýkrát, čo sa tu konala takáto akcia, je to pre nás všetkých nový zážitok. Bolo to veľmi vtipné, srandovné, zasmiali sme sa.

Bibiana /12 r./: To divadlo bolo super a neobyčajné. Bolo dobré spoznať nových ľudí. Veľmi sa mi páčilo a hlavne ten drak. Ten bol bombový. A aj pekne tancovali. Bolo to smiešne. Dúfam že sem prídu znova, aby som zase mala ten skvelý pocit to vidieť.

David /14 r./: Najviac sa mi páčili ich vtipné historiky. Ten drak z plechu bol úžasný a veľmi dobre ho spravili. Rád by som si ich pozrel znova s niečím novým.

*Na dojmy sme sa opýtali aj Janky
Luptákovej, účastníčky filmového
kurzu v rámci projektu Mesta
kultúry 2019, ktorá so skupinou
spracováva tému rómskej komunity
na Šobove v dokumentárnom filme.*

Protagonistom sa podľa mňa podarilo svojím vtipom na ľudové motívy podporiť pocit spolunáležitosti, rozpustiť kultúrne rozdiely a hranice medzi ľuďmi v komunite. Svojim prirodzeným prejavom tiež podporili talent a nadanie aj v našej komunite v Banskej Štiavnici, čoho príkladom sú aj deti, ktorí boli hudobnými predskokanmi tohoto predstavenia, a aj šikovné dievčatá zo Šobova, účastníčky prebiehajúceho podujatia „Je to v nás“ so svojimi tútormi Wuačkovcom a Dodom Klimkom, ktorých som zahliadla v publiku. To čo sme dnes zažili môže byť, a verím že aj bude, ďalšou inšpiráciou pre prácu v tunajšej komunite.

Všetko, čo sme mali možnosť vidieť, počuť, zažiť, zanechalo v nás pocity spolupatričnosti s kultúrou, ktorá má čo ponúknuť súčasnému uponáhlanému svetu. Uznajme, že má.

Za zdieľanie prežitého ďakujeme.

Hubert Hilbert

PSSST! DRIEŇOVÁ

Dátum a čas: 14. – 15. jún 2019

Miesto: Sídliisko Drieňová

Organizátor: Mesto Banská Štiavnica

Podujatie sa uskutočňuje v rámci projektu: PSSST! DRIEŇOVÁ

Názov podujatia: PSSST! DRIEŇOVÁ

PSSST! DRIEŇOVÁ

Pssst!

Na Drieňovej ...

... sa niečo deje!

*Tichá noc a tiché ráno,
tiché deti, tiché kvety,
tiché slnko, tiché smeti.*

Dvojdňový festival Pssst! potichu a nenápadne zasiahne do každodennej rutiny štiavnického sídliska Drieňová. Tichom si tu spolu vyčistíme hlavu, dramaticky upravíme vnútri aj navôkol, nazrieme cez kultúrne okná, vynajdem recept na citlivý turizmus a namiešame lokálnu medicínu na všetky sídliskové neduhy. Tešte sa na tiché prechádzky, tichý protest, tichý prednes... ale hlavne potichu! Pssst!

Život na sídlisku sa podobá včeliemu úľu. Každý v ňom má svoje miesto a zmysel. Jedna obrovská komunita, v ktorej sú všetci anonymní, ale spolu vytvárajú dav s osobitou charizmou. „V rámci Projektu Mesta kultúry 2019 by sme sa radi dostali do srdca tohto davu a spoločne so všetkými obyvateľmi vytvorili možno pomínuteľné, ale nezabudnuteľné chvíle“. Súčasné umenie zažijú Drieňovčania v podobe vizuálnych umeleckých zásahov do verejného priestoru, divadelných a tanečných performance a komunitných

Drieňová vo výstavbe, zdroj: archív SBM

aktivít. Intenzívne sa do aktivity zapojí aj miestna škola či škôlka. Na komunitnej burze si budú môcť obyvatelia vymeniť knihy, oblečenie či iné (ne)potrebnosti. Na Stretnutí dobrých ľudí sa zoznámia s tými, ktorí sa venujú neziskovej činnosti. Hand – made inšpirácie prispievajú k motivácii iných venovať sa ľudovo – umeleckej činnosti. A svoj program budú mať aj deti. Drieňová tak ožije. Potichu, nenápadne, umelecky – ale nezabudnuteľne. V uplynulých mesiacoch prebehla na sídlisku Drieňová anketa k projektu Pssst!, ktorá sa zamerala na pocity Drieňovčanov. Dostali sme oveľa viac podnetov, ako sme očakávali. Boli pozitívne, negatívne, humorné, aj ľudské. Vyzývali nás k osobným návštevám sídliska, aby sme sa presvedčili na vlastnej koži, čo síd-

lisko potrebuje. Potešujúce bolo práve to, že projekt pracuje už dávnejšie s niektorými z podnetov.

Niekoľko zaujímavých podnetov sme sa rozhodli zverejniť:

- Áno na Drieňovej by ma potešilo viac aktivít, podujatí pre rodiny s deťmi. Tiež by sa mi páčil malý parčík, napr. vysadiť stromy popri ihrisku smerom ku škole, celá tá plocha.
- Zmeniť by sa mohli mnohí psíčkári na Drieňovej, nachádzame mnoho výkalov na zemi
- Viac sa stretávať súkromne, robiť spoločné akcie a spolu podieľať sa na dianí v komunite

Veríme, že sa nám snaha oživiť Drieňovú čo i len malými zásahmi podarí, a že mnohé z týchto zásahov budú trvalé, a pozitívne prijaté.

Zuzka Patkošová

Kalendár podujatí

Žena novej doby

Piatok 17.5 o 17:00,

potrvá do 30.6

ZŠ A. Gwerkovej-Göllnerovej 6
Výstava prostredníctvom neznámych dokumentov a fotografií predstaví osobnosť dr. A. Gwerkovej-Göllnerovej vo všetkých rozmeroch.

Je to v nás

Sobota 18.5 od 10:00 do 17:00

Šobov

Vyvrcholenie workshopov Je to v nás.

Old School Brothers

Sobota 18.5 od 10:30 do 13:00

Šobov

Tanečný workshop pre všetkých.

13:30 Hip hopové tanečné vystúpenie Old School Brothers.

Wuačkovec+premiéra novej pesničky – hitu pre Mesto kultúry 2019

Sobota 18.5 o 15:00

Šobov

Gipsy.cz (koncert)

Sobota 18.5 od 16:00 do 18:00

Šobov

Koncert hudobnej skupiny pri-nášajúci jedinečný strhujúci zážitok plný energie.

Spevácky zbor Technik: Rekvie

Sobota 18.5 od 19:00 do 20:00

Kostol sv. Kataríny, B. Štiavnica
Nevšedný hudobný a literárny zážitok.

Bližšie informácie o podujatiach na: www.almaziastiaavnica.sk